

Om Dansk Vækst og Metafysisk Ondskab

Af Carl-Johan Dalgaard

Adjunkt

Økonomisk Institut, Københavns Universitet.

Under feltråbet "Fjern Topskatten" beskriver Søren Pind, i sin kronik d. 16. Juni, hvorledes den svenske og danske økonomi har lidt under omfordelingens tunge åg i mange år. Motivationen for indlægget er, at den gennemsnitlige svensker (og vel sagtens også dansker) gradvist sakker længere og længere bag ud, i forhold til udviklingen i den gennemsnitlige amerikaners indkomst. (Faktisk den gennemsnitlige sorte amerikaners indkomst, men lad nu det ligge.) I følge Søren Pind : "[er] der kun én forklaring nemlig den voldsomme omfordeling der finder sted i Danmark og Sverige, rammer som en boomerang og gør befolkningen relativt fattigere". Medicinen er, i følge Søren Pind, lige for: sænk skatten, og den økonomiske vækst vil stige. Hvis blot denne simple recept forfølges vil det stå alle danske borgere klart, at velfærdsstaten er "... en metafysisk ond størrelse, der skaber flere ofre, end den hjælper".

Men inden man flyder over i begejstring over Søren Pinds indlæg bør man måske lade sig inspirere af den noget voluminøse økonomiske litteratur, omkring sammenhængen mellem økonomisk vækst og skattetryk. Blot som et supplement til "handelsutretningsinstituttets" (ganske sikkert udmærkede) udredning, der jo danner grundlaget for Søren Pinds indlæg.

Skattetrykket trykker væksten

Først en lille anekdote. I 1942 steg skattetrykket (dvs. de samlede skattebetalinger divideret med bruttonationalproduktet) i USA fra to til femten procent. Altså en markant forøgelse af den offentlige sektors indgriben i økonomien. Ydermere, der blev tale om en *permanent* stramning af skattetrykket . Her er der altså tale om nær der perfekte "naturlige eksperiment" til at eftervise en skadelig vækst-effekt af en udbygning af den offentlige sektor. Hvad skete der så med væksten? Absolut ingenting. Ét karakteristisk ved den amerikanske økonomi er, at den økonomiske vækst, over de sidste 100 år, har været forbløffende stabil. Det skal ikke forstås derhen, at den amerikanske økonomi ikke har gennemløbet høj - og lavkonjunkturer, hvor væksten stiger og falder. Og de fleste har sikkert hørt om "depressionen", hvor produktionen på få år styrtedykkede med hen ved tredive procent. Det der sigtes til er i stedet, at den *gennemsnitlige* vækst -- altså den rate økonomien "svinger omkring" når den bevæger sig igennem konjunkturerne -- har været meget konstant. Hvis man for eksempel, alene på basis af den gennemsnitlige økonomiske vækst i USA fra 1900-29, fremskriver landets bruttonationalproduktet (BNP) fra 1929 til 1990'erne, da rammer man blot få procent ved siden af. Det er næsten unødvendigt at påpege, at dersom offentlig indgriben på markant vis hæmmede denne økonomiske vækst "trend", da burde man have kunne detektere det i denne sammenhæng. Undersøgelser, hvor mange lande inddrages på én gang, har heller ikke kunne finde nogen nævneværdig negativ effekt af øgede skatter ... men hvorfor ikke?

Et fuldkommen udtømmende svar kan næppe gives på nuværende tidspunkt. Men en væsentlig del af historien er givet vis, at de skatter der kommer ind, jo også anvendes på noget. For eksempel: undervisning, udbygning (og vedligeholdelse) af infrastrukturen, offentlig forskning, og på sundhedsforhold. Udgifter der, vurderet på basis af forhånd værende viden, har en vækst-*styrkende* effekt. Måske er Søren Pind bevist herom? Det kunne jo i al fald forklare hans

optimistiske, men noget naive, tro på at en fjernelse af topskatten vil være selvfinansierende. For så behøver man jo ikke beskære budgettet.

På den anden side er det jo slet ikke disse udgifter som Søren Pind vil til livs. Det er "omfordelingen" der repræsenterer fandens billede på jorden. Og det er jo en uomtvistelig sandhed, at der omfordeles meget i et land som Danmark -- nær fyrre procent af de offentlige udgifter repræsenterer en eller anden form for overførsel til landets husholdninger. Så måske var det en idé at skære i én, eller flere, af følgende udgiftsposter, der tilsammen udgør hovedparten af overførslerne: Folkepensionen, Førtidspensionen, Efterlønnen, Boligsikringen og Boligydelser, Arbejdsløshedsdagpengene eller måske Børnetilskuddet? Det virker som et politisk modigt udspil. Specielt når man tager i betragtning, at der ej heller på omfordelingssiden er håndfast evidens for, at en beskæring vil styrke den økonomiske vækst.

Farvel Danmark?

Men hvad gør vi så? Handelsutretningsinstituttet fortæller os jo, at vi gradvist sakker bagud i forhold til USA. (Eller i al fald at Sverige er på retur). Hvis skattelempelser ikke virker, hvad skal vi da gøre? Panikken kan sætte ind. Og dog. Hvis man anvender de tal der sædvanligvis bruges når sammenligninger af produktivitet mellem lande gennemføres, da toner der sig et lidt mindre dystert billede frem.¹ I 1951 var det danske BNP pr. arbejder ca. 57 procent af det amerikanske. I 1998 var den 73 procent. Tallene for Sverige er faktisk identiske. Hvis noget har karakteriseret de sidste halvtreds år, så er det at de to ("metafysisk onde") velfærdsstater gradvist har ædt sig ind på det amerikanske samfund i produktivitetsøjemed. Så måske ser det hele ikke så sort ud endda?

¹ Disse tal er "købekraftsjusteret" hvilket kort fortalt betyder, at sammenligningen vedrører hvor mange "æbler og bananer" man kan omsætte sin indkomst til. Der tages således højde for, at prisniveauet varierer fra land til land. Konkret er kilden Penn World Table 6.0.